

»So vse te žrtve zaman?«

Slovesnost pri Kapeli mučencev v Šentjoštu nad Horjulom

V spomin na svoje može in žene, umorjene med drugo svetovno vojno in po njej, so v Šentjoštu nad Horjulom v nedeljo, 10. julija, pri Kapeli mučencev priredili spominsko slovesnost z naslovom *Slovenija – praznujemo s teboj!* Na 25-letnico samostojne slovenske države so se tako ozrli v luči spoznanja, da je v njene temelje vgrajena tudi mučeniška smrt ljudi, ki so se bili prisiljeni boriti proti sovražstvu in nasilju komunističnih revolucionarjev, o čemer je v mašnem nagovoru z njemu lastno jasno mislil govoril kardinal Franc Rode.

PRELOMLJENO EVANGELJSKO PRAVILO

V izhodišče pridige je postavil evangelijsko priliko o usmiljenem Samaritanu, ki razkriva božje naročilo: naš bližnji, ki ga moramo ljubiti kakor samega sebe, je vsak človek, posebno človek v stiski. A to evangelijsko pravilo so zavestno zavrgli totalitarni režimi 20. stoletja: fašizem, nacizem in komunizem. Po Evropi 20. stoletja se je zato »bliskovito razpasla prava poplava nasilja, saj vsi trije totalitarizmi kot temeljno pravilo namesto ljubezni postavljajo sovražstvo. Sovražiti je bilo potrebno nekoga, ki je druge rase ali narodnosti; sovražiti je bilo treba drugega, ki je iz drugega družbenega sloja ali v nasprotnem političnem taboru.«

Ko so komunisti pri nas zasejali to sovražstvo, ki izhaja iz brezbožnega napuha brez slehernega moralnega zadržka, so s tem »porušili temelje narodne enotnosti in možnega sožitja. Kidrič, Kardelj in drugi komunistični voditelji so bili polni prezira do nasprotnikov, ki naj bi bili ničvredna raja ogabnih, strahopetnih, podlih izdajalcev. To sovražstvo se je s partijskega vrha širilo med preproste partizane in jih zastrupljalo.«

Komunistična partija se je v tem duhu, ki ga poganja pošastna volja do moči, leta 1941 odločila za revolucionarni prevzem oblasti v Sloveniji. »Napad tujih okupatorskih sil je ustvaril pogoje in je bil zanj znamenje, da je nastopila priložnost za izvajanje revolucije. Ni jim bilo mar za želje in potrebe slovenskega naroda. Izkoristili so odpor ljudstva proti okupatorju, z zvijačo, točneje s prevaro, so komunisti pridobili pod krinko osvobodilnega boja za revolucijo velike dele slovenskega prebivalstva. To je gotovo nekaj najpodlejšega in najbolj zavržnega, kar lahko kdo zagreši nad svojim narodom,« je dejal nekdanji ljubljanski nadškof.

IZVIRNI GREH PARTIJE

Po kardinalovem prepričanju je »uporaba osvobodilnega boja za izvedbo revolucije prevara in izvorni greh partije. S tem so legitimirali protirevolucijo. Če nasprotniki komunizma niso hoteli čakati kot žrtvena jagnjeta križem rok na prihod komunizma, na lastno smrt in smrt svojih družin, na propad svojih idealov in stoletnega krščanskega izročila, so se morali upreti. Ni jim preostalo drugega kot odločitev za protinasilje, za oborožen upor proti revoluciji. Morali so se povezati in vojaško organizirati, na primer v vaške straže. Preprosto ni

bilo izbire. Kar so izbrali, so jim vsilili komunisti. Resničnega narodnega izdajalca torej ni iskati med kontrarevolucionarji, ampak med tistimi, ki so v nebrzdani sli po oblasti prisilili domoljubne in demokratične sile, da so sprejele orožje od okupatorja.« A komunistična partija je zmagala in po vojni do kraja razkrila svoj zločinski obraz z umorom desetstisočev nedolžnih rojakov; vso težo tega slepega sovražstva so doživeli tudi v župniji Šentjošt (v drugi svetovni vojni in po njej je izgubila skoraj 20 odstotkov prebivalstva, večina so bili žrtve nasilne komunistične revolucije). »So vse te žrtve zaman? So vsi ti može in fantje, ki so se borili za drugačno Slovenijo, za vero in svobodo in so umirali z molitvijo v srcu, zgolj nesrečne žrtve napačnega razpleta zgodovine?« se je vprašal kardinal Rode. Odgovor je jasen: »Nikakor! /.../ Oni so živi in pri Bogu prosijo za nas in za slovensko domovino, ki letos obhaja 25-letnico samostojnosti. In prav v tej luči se razkriva skrivnostni pomen njihove mučeniške smrti. Na izvoru samostojne in neodvisne Slovenije je tudi njihovo hrepenenje po svobodni domovini, njihovo trpljenje, ponižanje in nasilna smrt.«

KAKO OBSODITI REVOLUCIJO?

Maši je sledil kulturni program, ki so ga zaznamovali govor predsednika Nove Slovenske zaveze (NSZ) Petra Sušnika in podelitev priznanj in medalj, poimenovanih po Lambertu Ehrlichu, slovenskem domoljubu in vizionarju, ki se je tudi z izkušnjo totalitarizmov zavzemal za osvoboditev in združitve vseh Slovencev v samostojni Sloveniji.

Sušnik je med drugim kot najbolj pomembno točko sedanjega slovenskega trenutka izpostavil vprašanja:

»Kako obsoditi komunistično revolucijo, njene nosilce in izvrševalce, njene pridobitve in njeno dediščino ter na čem postaviti civilizacijski temelj slovenske državnosti? Dokler se slovenska demokratična politika in civilna družba ne moreta enotno opredeliti do tega vprašanja, bomo pri tem razsulu, ki ga imamo, saj vse izvira iz shizofrenosti odnosa do preteklosti.« To za predsednika NSZ »ni dilema črkopisja, ki bi jo rešila dobro napisana resolucija, ustavna sprememba ali zakon. To je kompleksna dilema, ki terja korenite spremembe v šolstvu, kulturi, družbenem življenju, pravu, sodstvu, gospodarstvu in v vseh drugih porah življenja. V vseh so, iz revolucije in njenega pozitivnega vrednotenja, privzeli temeljne komunistične metode in s pomočjo avtocenzure in politične korektnosti zagotovili presojo do vsakega vprašanja, ki se ga javno postavi tako, da je izid vedno v škodo tradicionalnim slovenskim in katoliškim vrednotam, torej poštenju.«

Pot do normalnosti bo očitno dolga, kajti demokratom »ni dopuščena lažja pot – revolucija –, ki bi v enem temeljitem zamahu opravila delo. Vzpostaviti je treba stranke z voditelji, ki so vredni zaupanja. Podpreti jih je treba na volitvah. Terjati je treba odgovornost za njihovo delo in naše zaupanje, a hkrati ne nasedati lažem, govoricam in ne prispevati k delitvam. Ob vsem pa se stalno spraševati: koliko drugorazrednosti bomo še trpeli?«

V cerkvi sv. Jošta je bila na ogled razstava *STOP, cenzura!*, v kateri avtorica Helena Janežič iz Narodne univerzitetne knjižnice predstavlja prepovedano literaturo v letih 1945–1991. ■

BOGOMIR ŠTEFANIČ

Letos so Ehrlichova priznanja, ki jih poseben odbor daje »zaslužnim Slovenkam in Slovincem, ki s svojim delom, pogumom, vztrajnostjo, predanostjo in ljubeznijo ohranjajo spomin na težke čase slovenske polpretekle zgodovine in so nam v spodbudo, da to dediščino prenašamo naslednjim rodovom« iz rok Tonea Rodeta, direktorja Družine, prejeli zakonca **Majda in Alojz Starman** iz Špitala na avstrijskem Koroškem (zlasti za sodelovanje z Rafaelovo družbo pri prepoznavanju in urejanju obsežnega arhivskega gradiva o slovenskih beguncih v Avstriji po drugi svetovni vojni), kardinal **Franc Rode** (s katerim, kot so zapisali podeljevalci, »doživlja slovenstvo enega svojih vrhov«, saj »v sebi združuje lastnosti, ki so slovenskemu človeku od daljnih stoletij do danes pomagale 'stati inu obstati' na lastni zemlji«), **Jelka Mrak Dolinar** (kot nekdanja taboriščnica v Titovih koncentracijskih taboriščih s številnimi članki, intervjuji, predvsem pa s svojo knjigo *Brazde mojega življenja* priča o grozotah in krivicah, ki so se zgodile na slovenskih tleh v medvojnem in povojnem času) in **Marija Inzko** (26. maja 1942 je na Streliški ulici v Ljubljani stala ob truplu umorjenega dr. Ehrlichu, tudi iz zavesti te mučeniške smrti pa potem sama na avstrijskem Koroškem uresničila izredno bogato vzgojno, kulturno, pričevarstvo in še kakšno poslanstvo; zanj je priznanje prevzel sin, diplomat Valentin Inzko). Foto: B. S.